

Examen VMBO-GL en TL

2010

tijdvak 2
dinsdag 22 juni
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 39 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 58 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 In de nieuwe grondwet van 1848 zijn de ideeën van één groep duidelijk herkenbaar.
Van welke groep zijn de ideeën herkenbaar?
A feministen
B koningsgezinden
C liberalen
D socialisten
- Gebruik bron 1.*
- 1p 2 In de grondwet van 1848 stonden verschillende grondrechten, zoals de vrijheid van vereniging en vergadering.
→ Op basis van welk **ander** grondrecht kon de katholieke kerk in Nederland bisschoppen benoemen in 1853?
- Gebruik nogmaals bron 1.*
- 1p 3 Het plan werd ook echt uitgevoerd. De benoeming van bisschoppen door de paus is een voorbeeld van het begin van ..... van de katholieken in Nederland.
Welk woord moet op de stippellijn worden ingevuld om bovenstaande zinnen juist te maken?
A discriminatie
B emancipatie
C ontzuiling
D pacificatie
- 2p 4 Hieronder staan de standpunten van twee **verschillende** groeperingen over het wetsvoorstel uit 1900 om de leerplicht in te voeren:
- 1 Het is goed dat de leerplicht wordt ingevoerd, want door onderwijs krijgt ook onze klasse een betere toekomst.
  - 2 Het is goed dat de leerplicht wordt ingevoerd, want zo wordt er geen verschil meer gemaakt tussen jongens en meisjes.
- Geef per standpunt aan welke groepering rond 1900 erbij hoort.
Doe het zo:
standpunt 1: ... (noem groepering)
standpunt 2: ... (noem een andere groepering)
- Gebruik bron 2.*
- 1p 5 De protestanten hadden in 1880 hun eigen universiteit gesticht: de Vrije Universiteit (VU). In 1923 kregen ook de katholieken hun eigen universiteit.
→ Noem een reden waarom beide groepen toen een **eigen** universiteit wilden hebben.

Gebruik bron 3.

- 1p **6** Geef een historisch argument waarom de beschreven situatie **ná** 1848 heeft plaatsgevonden.
- 1p **7** Een burgemeester liet in zijn gemeente een foto verwijderen van een tentoonstelling. Hij vond de foto aanstootgevend, omdat daarop blote badgasten te zien waren. De samenstellers van de tentoonstelling waren boos. Zij vonden dat de burgemeester een grondrecht had aangetast.
→ Welk grondrecht had de burgemeester aangetast, volgens de samenstellers van de tentoonstelling?

Gebruik bron 4.

- 1p **8** In vijf grote Nederlandse steden staat een gebouw zoals op de foto te zien is. Wie doen hun dagelijks werk in dit gebouw?
A de commissaris van politie en de minister van Justitie
B de minister van Justitie en de officier van justitie
C de officier van justitie en de rechter
D de rechter en de commissaris van politie

Gebruik bron 5.

- 1p **9** Op alle vier de kwartetkaarten staat telkens dezelfde fout.
→ Welke fout staat in dit kwartet over directe verkiezingen? Verklaar je antwoord.

Gebruik bron 6.

- 1p **10** Met elk affiche willen de makers ervan een bepaald doel bereiken. Op welke twee affiches heeft dat doel met een **sociaal** grondrecht te maken?
A affiche 1 en 2
B affiche 1 en 3
C affiche 1 en 4
D affiche 2 en 3
E affiche 2 en 4
F affiche 3 en 4

Gebruik bron 7 en 8.

- 1p **11** Hieronder staan enkele steden:
a Amsterdam
b Brussel
c Den Haag
d Parijs
→ Geef per bron aan in welke stad deze organisatie is gevestigd. Vul alleen een letter in. **Let op!** Er blijven twee steden over.

Doe het zo:

bron 7: ... (vul letter in).

bron 8: ... (vul letter in).

Gebruik bron 9.

1p **12** Bij welke maatschappelijke ontwikkeling hoort het initiatief van de beide raadsleden?

A democratisering

B emancipatie

C ontzuiling

D secularisatie

E verstedelijking

Gebruik bron 10.

3p **13** Geef per grondwetsartikel aan in welk jaar dit artikel voor het **eerst** in de grondwet werd opgenomen. Maak telkens een keuze uit 1848, 1917 of 1983.

Doe het zo:

Bij artikel 1 hoort ... (kies uit 1848, 1917 of 1983).

(enz. tot en met artikel 5)

Staatsinrichting van Nederland

---

bron 1

uit een boek over Nederlandse geschiedenis

In 1853 maakte de paus, de leider van de katholieke kerk, bekend dat hij van plan was opnieuw bisschoppen in Nederland te benoemen. Het duurde even voordat de gevolgen van dit pauselijke plan doordrongen tot de machthebbers in Nederland. Nederland was tot 1848 een land waar de katholieken hun godsdienst alleen mochten uitoefenen, zolang zij maar niet al te duidelijk in het openbaar voor hun geloof opkwamen.

bron 2

uit een krant over een nieuwe universiteit (1923)

Bijna een halve eeuw nadat Abraham Kuyper in Amsterdam in 1880 de Vrije Universiteit stichtte, heeft ook katholiek Nederland nu zijn eigen universiteit: in Nijmegen. De Nijmeegse gemeenteraad was verdeeld: het besluit werd aangenomen met 16 stemmen voor en 15 tegen. De fracties die tegenstemden waren bang voor te veel invloed op het openbare leven door de katholieken. Op 17 oktober opent de universiteit van Nijmegen haar deuren.

bron 3

naar een Nederlandse krant

Strafvermindering voor alle gevangenen was lange tijd een gewoonte bij grote koninklijke gebeurtenissen, zoals de troonswisseling of een regeringsjubileum. Maar toen koningin Juliana zoets voorstelde bij haar troonsafstand werd dat door het kabinet afgewezen. Daarbij werd verwezen naar de gevoeligheid van het thema van strafvermindering. Enkele jaren daarvóór hadden er emotionele discussies plaatsgevonden over het verzoek om enkele zware misdadigers vervroegd vrij te laten.

bron 4
een foto van een gebouw

Paleis van
Justitie

bron 5

vier kaarten uit een kwartetspel met als onderwerp 'Directe verkiezingen'

KAART 1

Onderwerp: Directe verkiezingen

Burgers gaan naar de stembus voor:

- Eerste Kamer
- Europees Parlement
- Provinciale Staten
- Tweede Kamer

toegangsdeur Eerste Kamer der Staten-Generaal, Binnenhof, Den Haag

KAART 2

Onderwerp: Directe verkiezingen

Burgers gaan naar de stembus voor:

- Tweede Kamer
- Eerste Kamer
- Europees Parlement
- Provinciale Staten

entree Tweede Kamer der Staten-Generaal, Plein, Den Haag

KAART 3

Onderwerp: Directe verkiezingen

Burgers gaan naar de stembus voor:

- Provinciale Staten
- Eerste Kamer
- Europees Parlement
- Tweede Kamer

toegangsdeur tot de vergaderzaal van de Provinciale Staten, Zuid-Hollandlaan, Den Haag

KAART 4

Onderwerp: Directe verkiezingen

Burgers gaan naar de stembus voor:

- Europees Parlement
- Eerste Kamer
- Provinciale Staten
- Tweede Kamer

Bureau voorlichting Europees Parlement, Korte Vijverberg, Den Haag

bron 6

Hieronder en op de volgende pagina staan vier affiches.

affiche 1

affiche 2

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Vietnam demonstratie 29 april vanaf Beursplein, aanvang 14 uur'.

affiche 3

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Jongeren willen... werk!!!'

affiche 4

bron 7

het Nederlandse Ministerie van Algemene Zaken

bron 8

een kantoorgebouw van de Europese Commissie

bron 9

een krantenbericht over Oudejaarsnacht (2008)

Twee raadsleden van GroenLinks uit Rotterdam en Den Haag zijn een burgerinitiatief begonnen om het afsteken van vuurwerk voortaan te verbieden. Als zij veertigduizend handtekeningen verzamelen moet de Tweede Kamer het voorstel behandelen.

bron 10

Hieronder staan vijf artikelen uit verschillende Nederlandse grondwetten in de periode 1848-1983.

- 1 Burgers die niet in hun bestaan kunnen voorzien, hebben recht op bijstand van de overheid.
- 2 De leden der Tweede Kamer worden gekozen door meerderjarige Nederlandse burgers. Zij moeten een bepaald bedrag aan directe belastingen betalen.
- 3 De Tweede Kamer wordt gekozen op basis van evenredige vertegenwoordiging.
- 4 Er is vrijheid van onderwijs, maar het onderwijs staat wel onder toezicht van de overheid.
- 5 Om lid van de Tweede Kamer te kunnen zijn, moet men Nederlander zijn en dertig jaar of ouder. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen man of vrouw.

Historisch overzicht vanaf 1900

- 2p **14** *Gebruik bron 11.*
Vier perioden:
1 1900 - 1914
2 1919 - 1937
3 1945 - 1989
4 1989 - 2010
→ Geef per kaart aan welke periode daarbij hoort. **Let op!** Er blijven twee perioden over.

Doe het zo:

Kaart A: ... (schrijf nummer op)

Kaart B: ... (schrijf nummer op)

- 2p **15** *Gebruik bron 12.*
In de bron staan vijf afbeeldingen die gemaakt zijn vóór of tijdens de Eerste Wereldoorlog.
Welke **twee** afbeeldingen geven informatie over de **oorzaken** van de Eerste Wereldoorlog? Geef ook aan welke informatie dat is.

Doe het zo:

Afbeelding ... (schrijf nummer op) verwijst naar ... (geef informatie uit de afbeelding).

(enz. voor de tweede afbeelding)

Gebruik bron 13.

- 1p **16** Iemand beweert op basis van de gegevens uit deze bron dat de Eerste Wereldoorlog **geen wereldoorlog** is.
→ Ben jij het eens of oneens met deze bewering? Geef een argument voor je keuze met behulp van de bron.

Doe het zo:

Ik vind het wel/geen wereldoorlog (maak een keuze), omdat .... (geef een argument met behulp van de bron).

Gebruik nogmaals bron 13.

- 1p **17** Geef een reden voor het naar verhouding kleine aantal Amerikaanse slachtoffers tijdens de Eerste Wereldoorlog.

- 2p **18** Hieronder staan tien begrippen:

- 1 demilitarisatie
- 2 diaspora
- 3 indoctrinatie
- 4 kolonialisme
- 5 neutraliteit
- 6 persoonsverheerlijking
- 7 propaganda
- 8 rassenleer
- 9 strafkampen
- 10 totalitair

→ Welke **vijf** begrippen zijn kenmerkend voor het stalinisme? Schrijf alleen de nummers op.

- 2p **19** In 2008 kreeg Stalin veel stemmen tijdens een verkiezing wie de belangrijkste Rus aller tijden is geweest. Na de verkiezing ontstond er discussie over de uitslag. Sommigen vonden dat Stalin op de eerste plaats had moeten eindigen. Anderen vonden dat hij veel te hoog was geëindigd.

→ Geef één historische reden waarom Russen **wél** op Stalin hebben gestemd.

→ Geef ook één historische reden waarom Russen **niet** op hem hebben gestemd.

Doe het zo:

Wél op Stalin gestemd: ... (geef een historische reden).

Niet op Stalin gestemd: ... (geef een historische reden).

Gebruik bron 14.

- 2p **20** In de bron zijn kenmerken van het nationaal-socialisme te herkennen.
→ Noem er **twee**.

Gebruik bron 15.

- 2p **21** Enkele mannen op de voorgrond zijn leden van de brandweer. Zij krijgen geen toestemming om de brand in de synagoge in Duitsland te blussen.
→ Welke politieke groepering gaf **geen** toestemming om de brand te blussen?
Geef ook een reden waarom deze politieke groepering geen toestemming gaf.

Doe het zo:

De brandweer kreeg geen toestemming van ... (noem politieke groepering), omdat ... (geef een reden).

Gebruik bron 16.

- 2p **22** De bron toont aan op welke manier het Duitse leger aan het begin van de Tweede Wereldoorlog oorlog voerde.
→ Onder welke naam staat deze manier van oorlogvoeren bekend? Geef met behulp van de bron een voorbeeld van deze manier van oorlogvoeren.

Doe het zo:

naam van de manier van oorlogvoeren: ...

een voorbeeld uit de bron van deze manier van oorlogvoeren: ...

Gebruik bron 17.

- 2p **23** Dit affiche wordt door de Duitsers gebruikt als propaganda onder de Nederlandse bevolking.
→ Welke propagandaboodschap wordt verkondigd? Leg je antwoord uit met behulp van een onderdeel uit de bron.

Doe het zo:

propagandaboodschap: ...

onderdeel uit de bron: ...

Gebruik bron 18.

- 2p **24** Deze tekst beschrijft een gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog. Deze gebeurtenis wordt gezien als een keerpunt in de Tweede Wereldoorlog.
→ Welke gebeurtenis wordt in de bron beschreven? Geef ook aan waarom deze gebeurtenis gezien wordt als een keerpunt.

Doe het zo:

gebeurtenis: ...

een keerpunt, omdat ...

Gebruik bron 19.

- 1p **25** Op welke vraag geeft de bron een antwoord?
- A** Heeft de Tweede Wereldoorlog invloed gehad op het ontstaan van de consumptiemaatschappij?
  - B** Heeft elke politieke stroming zich tijdens de Tweede Wereldoorlog even sterk verzet tegen de Duitsers?
  - C** Kwam na de Tweede Wereldoorlog de verzuilde samenleving terug?
  - D** Ontstond er in de jaren na de Tweede Wereldoorlog een verzorgingsstaat?
  - E** Werd Nederland na de Tweede Wereldoorlog een geseclariseerd land?
  - F** Zorgde de Nederlandse regering na de Tweede Wereldoorlog voor de verspreiding van kranten?

- 1p **26** Stel, je wilt de geschiedenis van Duitsland in de periode 1945-1949 in een praktische opdracht onderzoeken.
Welke titel zou je dan boven je praktische opdracht plaatsen?
- A de eenwording van twee Duitslanden
  - B de militaire ondergang
  - C de opkomst van het nationaal-socialisme
  - D de Republiek van Weimar
  - E een arm en bezet land
  - F het lidmaatschap van de Volkenbond

Gebruik bron 20.

- 2p **27** Twee perioden:
- a 1942 tot en met 1945
  - b 1946 tot en met 1949
- Geef per foto aan bij welke periode deze hoort.
- Doe het zo:*
Foto 1 hoort bij periode ... (kies a of b).
(enz. tot en met foto 5)

Gebruik bron 21.

- 2p **28** De tekenaar geeft met deze tekening aan wat hij vindt van de Republiek Indonesië en haar machthebbers.
- Leg met behulp van een onderdeel van de tekening uit wat de mening van de tekenaar is over de nieuwe Republiek Indonesië.
- Doe het zo:*
De tekenaar maakt duidelijk dat ... (geef de mening van de tekenaar)
Dat doet hij met behulp van ... (noem een onderdeel van de tekening)

Gebruik bron 22.

- 1p **29** Op welke kaart is het verdelingsplan van de Verenigde Naties voor Palestina (1947) te herkennen?
- A kaart 1
  - B kaart 2
  - C kaart 3
  - D kaart 4

- 1p **30** Al-Nakba betekent in het Arabisch 'ramp' of 'catastrofe'. Een deel van de Arabische bevolking van Palestina gebruikt dit woord voor de afloop van de Arabisch-Israëliëse oorlog van 1948. Het gaat daarbij niet alleen om de vele slachtoffers die toen gevallen zijn.
- Welke andere reden kan de Arabische bevolking van Palestina hebben om van een ramp of catastrofe te spreken?

- 1p **31** Vijf veranderingen in Afrika:
1957: Brits Ghana wordt Ghana
1960: Brits Nigeria wordt Nigeria
1960: Belgisch Kongo wordt Congo
1960: Frans Kameroen wordt Kameroen
1962: Frans Algerije wordt Algerije
→ Welk historisch begrip past bij deze gebeurtenissen?
- 2p **32** De buitenlandse politiek van de Verenigde Staten kenmerkte zich tijdens de Koude Oorlog door een politiek van containment.
→ Wat wordt bedoeld met de politiek van containment? Noem ook een maatregel die bij deze politiek past.
Doe het zo:
Met containmentpolitiek wordt bedoeld: ...
Een maatregel die bij deze politiek past is: ...
- Gebruik bron 23.*
- 1p **33** Drie onderwerpen:
a echtscheidingen
b emigratie
c geboortecijfer
Welke grafiek past bij welk onderwerp? **Let op!** Er blijft één onderwerp over.
Doe het zo:
Bij grafiek 1 past onderwerp ... (vul letter in).
Bij grafiek 2 past onderwerp ... (vul letter in).
- Gebruik bron 24 en 25.*
- 2p **34** De twee spotprenten gaan over het politieke beleid van de Sovjetunie onder leiding van Gorbatsjov. De eerste bron gaat over de gevolgen van zijn beleid voor het **binnenland**, de tweede bron over de gevolgen voor het **buitenland**.
→ Geef per spotprent aan welk gevolg de politiek van Gorbatsjov volgens de tekenaar had.
Doe het zo:
bron 24, gevolg voor binnenland: ...
bron 25, gevolg voor buitenland: ...
- 2p **35** Na de val van de Berlijnse Muur in 1989 werd er gesproken over een hereniging van Oost- en West-Duitsland. Twee jaar later was de eenwording een feit. Sommige Europeanen waren blij met de hereniging, anderen niet.
→ Geef voor beide groepen een **politieke** reden voor hun standpunt.
Doe het zo:
blij met de eenwording: ... (noem politieke reden)
niet blij met de eenwording: ... (noem politieke reden)

Gebruik bron 26.

- 1p **36** Bij welke organisatie hoort de bron?
- A de Europese Gemeenschap
  - B de Europese Unie
  - C de NAVO
  - D de Veiligheidsraad
  - E de Volkenbond
  - F het Warschaupact

Gebruik bron 27.

- 2p **37** Drie van de genoemde Zomerspelen hebben nooit plaatsgevonden.
→ Welke **drie** zijn dat? Geef ook aan welke internationale politieke omstandigheden ervoor gezorgd hebben dat die Zomerspelen nooit hebben plaatsgevonden.

Doe het zo:

jaar: ... (noem het jaartal), vanwege ... (geef een reden)
(doe dit voor drie Zomerspelen)

Gebruik bron 28.

- 2p **38** In de maand mei wordt jaarlijks in **heel Nederland** tijdens twee dagen stilgestaan bij gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog.
→ Welke twee dagen zijn dat? Geef ook per dag aan bij welke gebeurtenis wordt stilgestaan.

Doe het zo:

Op ... mei (noem de dag) wordt stilgestaan bij ... (noem de gebeurtenis).
(ook zo voor de tweede dag)

Gebruik bron 29.

- 1p **39** Geef een reden waarom Kamp Westerbork een voorbeeld is van cultureel-historisch erfgoed.

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 11
twee kaarten van Europa

Kaart A

Kaart B

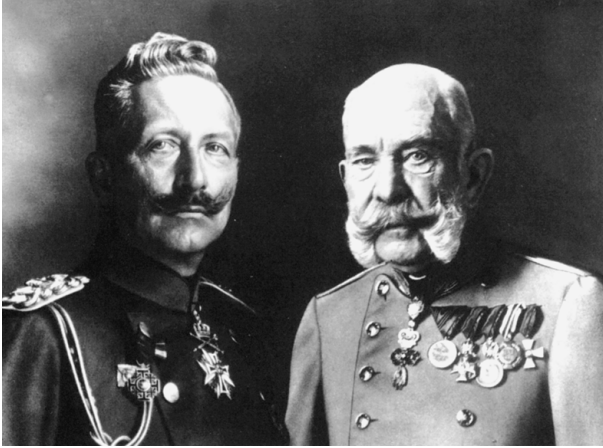

bron 12

Hieronder en op de volgende pagina staan vijf afbeeldingen uit de tijd van de Eerste Wereldoorlog.

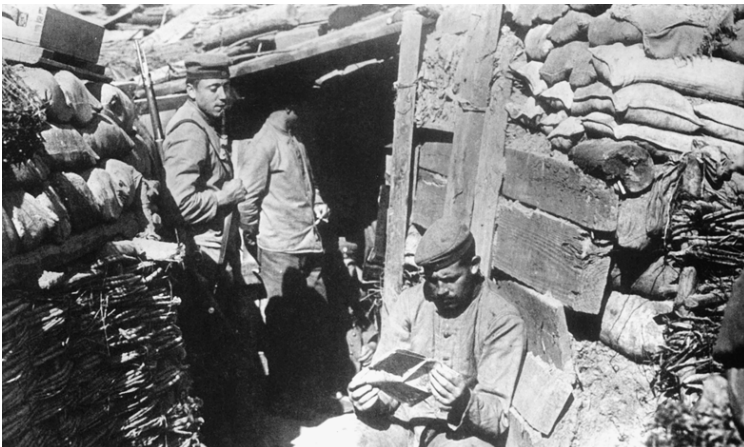
afbeelding 1

een briefkaart van bondgenoten: keizer Wilhelm II (van Duitsland) en keizer Frans Jozef I (van Oostenrijk)

afbeelding 2

Duitse soldaten in een loopgraaf

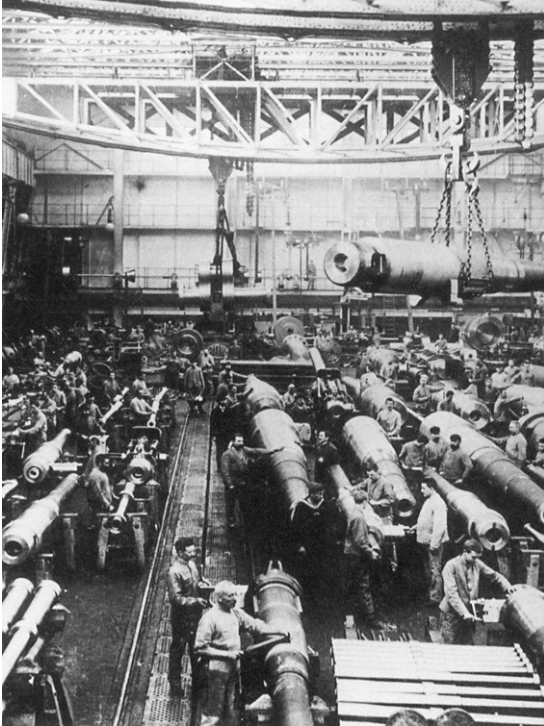

afbeelding 3

gewonde soldaten

afbeelding 4
industrie in Duitsland

afbeelding 5
een kranslegging

bron 13

	doden	gewonden
Geallieerden		
Rusland	1.700.000	4.950.000
Frankrijk	1.357.800	4.266.000
Italië	650.000	947.000
Groot-Brittannië	743.000	1.662.600
Verenigde Staten	48.000	204.000
Brits-Indië	65.400	69.000
Canada	56.600	149.700
Japan	300	900
Roemenië	335.700	120.000
Servië	45.000	133.000
Australië	59.300	152.100
België	13.000	45.000
Griekenland	5.000	21.000
Zuid-Afrika	7.100	12.000
Nieuw-Zeeland	16.700	41.300
Portugal	7.000	14.000
Montenegro	3.000	10.000
Britse koloniën	500	800
Newfoundland	1.200	2.300
Centrale mogendheden		
Duitsland	1.774.000	4.216.000
Oostenrijk-Hongarije	1.200.000	3.620.000
Turkije	325.000	400.000
Bulgarije	87.500	152.000
Totaal	8.501.100	21.188.700

bron 14

verkiezingsaffiche van de NSB (in de jaren dertig)

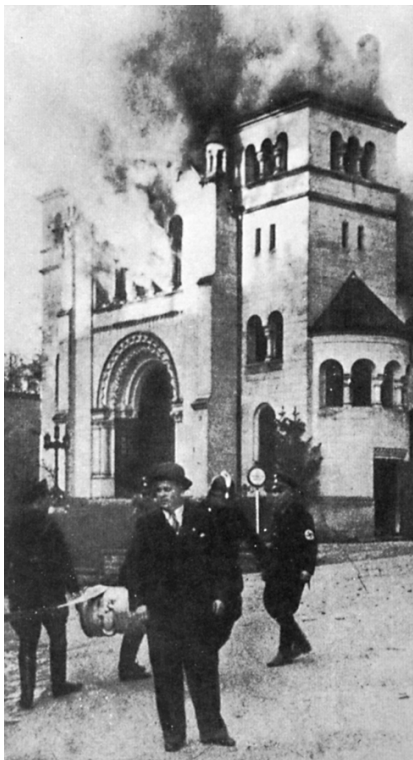

Toelichting

Bovenaan het affiche staat de tekst: 'Geen verdeeldheid door partijen, maar volkseenheid'.

bron 15

brand in een synagoge (= een joods gebedshuis) in Duitsland (november 1938)

bron 16

uit het dagboek van een Nederlandse soldaat die gelegerd was in de buurt van Den Haag (mei 1940):

'Omstreeks 3.15 uur werd onze eenheid gealarmeerd door een hevig geronk van de eerste vliegtuigen. Het bevel werd gegeven om het vuur te openen op een enorm groot aantal Duitse vliegtuigen. Een Duits toestel werd tot dalen gedwongen en liet zijn bommenlast achter de bollenschuur vallen. Die schuur vloog in brand. Het werd langzamerhand duidelijk dat wij hier met een officiële Duitse aanval te doen hadden. Dat werd bevestigd, toen ons gemeld werd dat 25 Duitse parachutisten op ongeveer 500 meter van onze opstelling waren geland. Deze parachutisten, die in volledige militaire uitrusting uit de vliegtuigen sprongen, vormden een groot gevaar voor ons.'

bron 17

een affiche uit de Tweede Wereldoorlog, gericht tegen Engeland

Toelichting

Bovenaan het affiche staat de tekst: 'Steeds dezelfde vijand!' met daaronder het jaartal 1673 en daar weer onder het jaartal 1943 geschreven.

Onderaan het affiche staat de tekst: 'Strijdt met ons mede!'

(1673 verwijst naar de derde Engels-Nederlandse Oorlog waarbij onder leiding van de Nederlandse admiraal Michiel de Ruyter de Engelse vloot verslagen werd).

bron 18

een gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog

Na een lange planning zou het op 5 juni 1944 zover zijn. Toch was er nog een dag uitstel nodig wegens slechte weersomstandigheden. Op 6 juni begon het echt. De grootste landingsoperatie uit de geschiedenis werd ingezet:

00.15 – 03.00 uur parachutisten landen achter de kust

03.15 – 06.30 uur het begin van het bombarderen van de diverse stranden

06.30 – 08.30 uur het begin van de aanval op de diverse stranden

12.00 – 24.00 uur na hevige gevechten op de diverse stranden zijn er vijf bruggenhoofden gevestigd; de geallieerden hebben voet aan de grond gekregen op Franse bodem

bron 19

een spotprent met als titel: 'Eén in het verzet, verdeeld in de opbouw?' (1946)

EÉN IN HET VERZET

VERDEELD IN DE OPBOUW?

Toelichting

Op de kranten staan de volgende namen te lezen: Het Parool, Het Vrije Volk, De Waarheid, de Volkskrant, Algemeen Handelsblad, Trouw.

bron 20

Hieronder en op de volgende pagina staan **vijf** foto's die horen bij gebeurtenissen uit de Indonesische geschiedenis in de periode van 1942 tot en met 1949.

foto 1

Indonesische jeugd zwaait met Japanse vlaggetjes.

foto 2

Nederlandse dienstplichtige militairen ondervragen Indonesische onafhankelijkheidsstrijders.

foto 3

een verkiezingsaffiche van de Communistische Partij Nederland

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Geen geweld, maar overleg'.

foto 4

president Soekarno (rechts) houdt een toespraak na de soevereiniteitsoverdracht

foto 5

Japanse vloot op weg om Java te veroveren

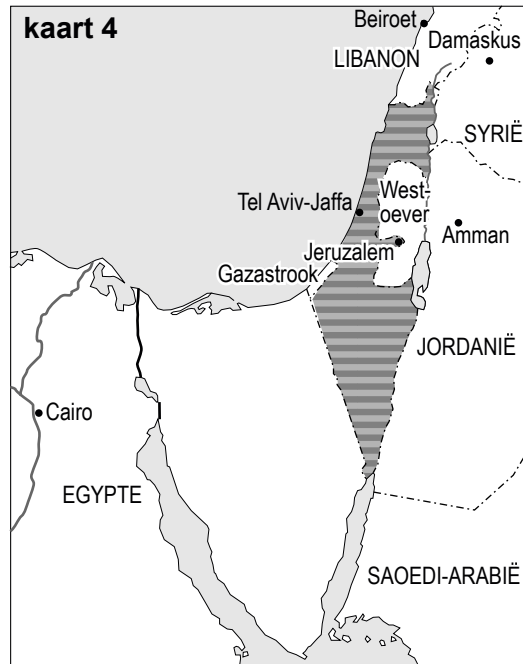
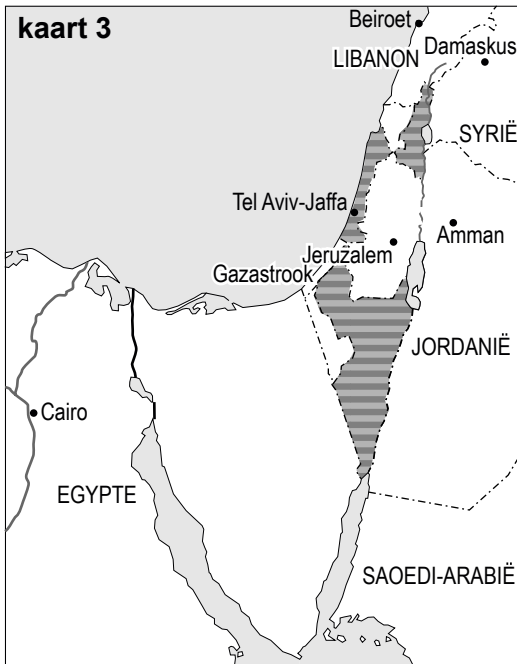
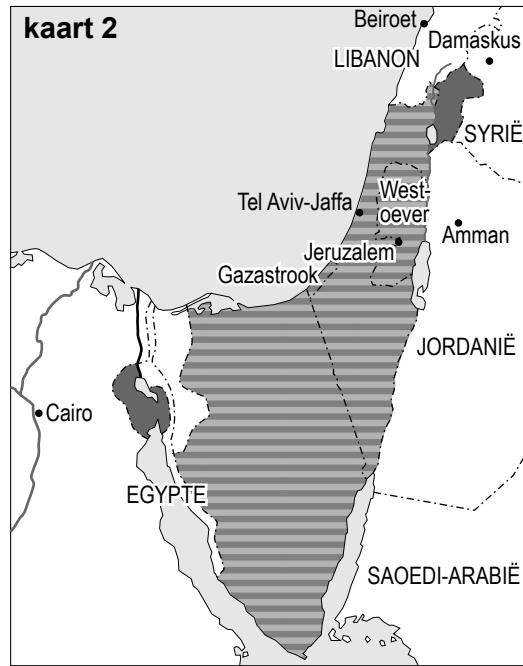
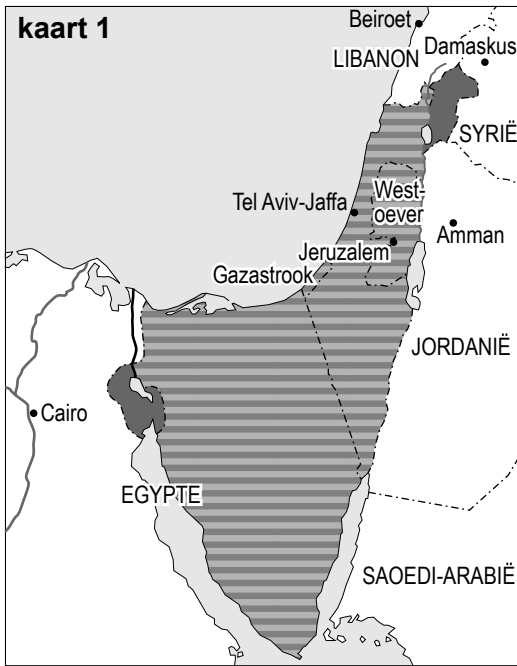
bron 21

een politieke prent met als titel: 'De nieuwe huid van de Republiek' (1948)

bron 22

Hieronder staan vier kaarten van Palestina.

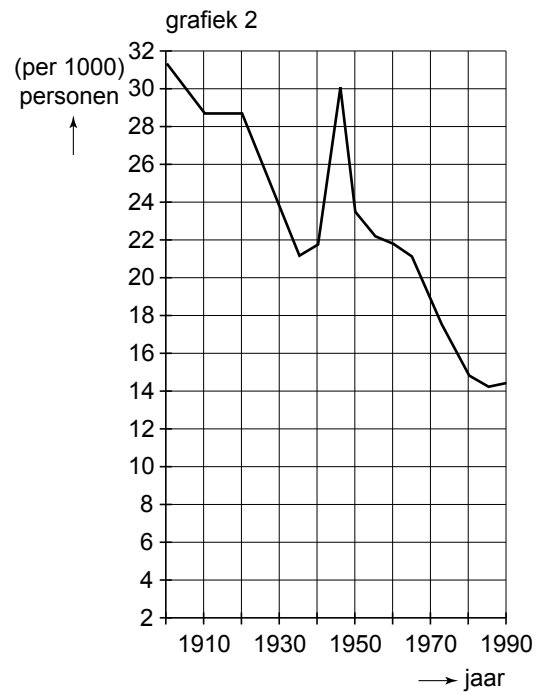
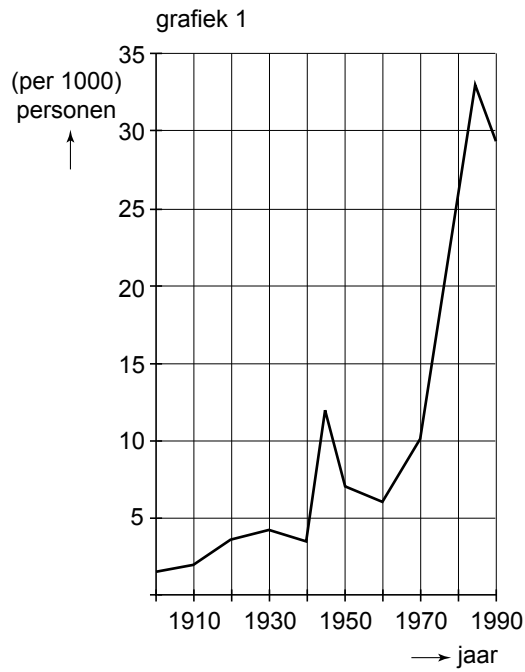

Legenda:

 Israëlich/Joods gebied

bron 23

twee grafieken met informatie over de Nederlandse samenleving tussen 1900 en 1990

Hieronder staan twee spotprenten over Gorbatsjov.

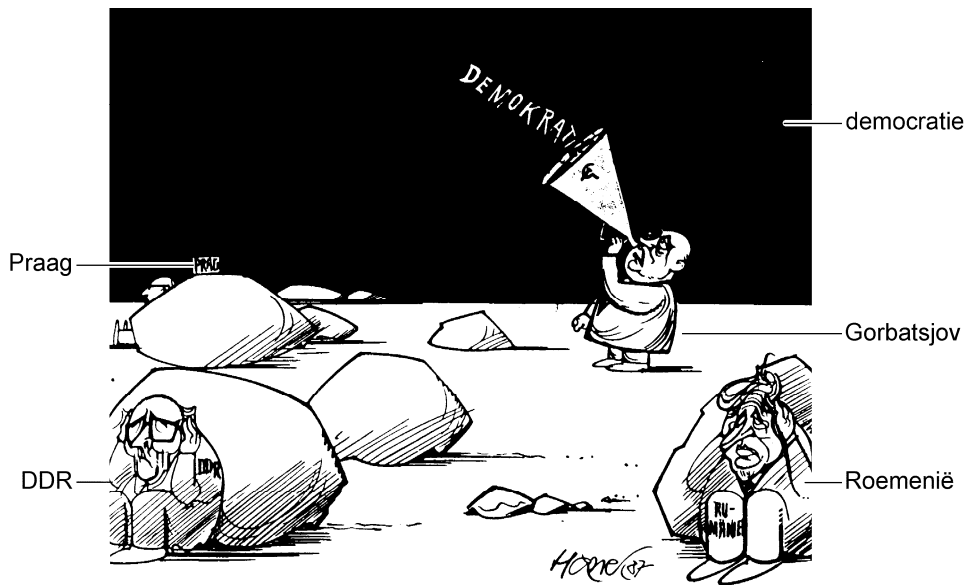
bron 24

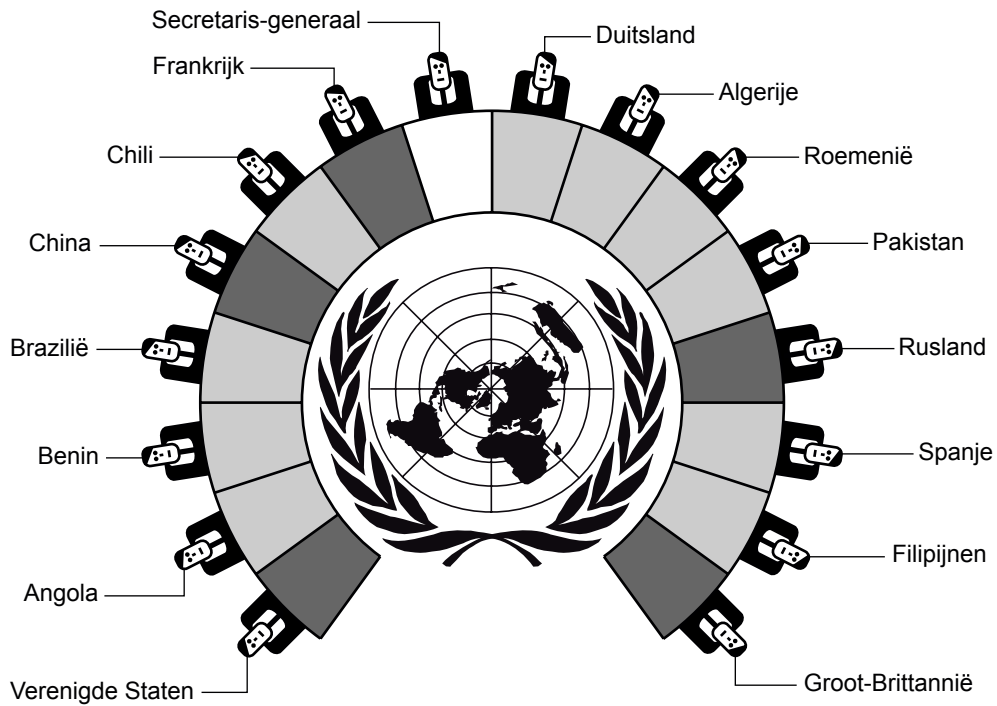
Toelichting

Op de borden staan teksten als: Goelag en Das Kapital. Verder is er een borstbeeld van Stalin en een portret van Lenin te zien.

bron 25

bron 26

Legenda:

- 5 permanente leden
- 10 tijdelijke leden

bron 27

een overzicht van steden in de 20e eeuw waaraan Olympische Zomerspelen zijn toegewezen

1900 Parijs	1952 Helsinki
1904 Saint-Louis	1956 Melbourne
1908 Londen	1960 Rome
1912 Stockholm	1964 Tokio
1916 Berlijn	1968 Mexico
1920 Antwerpen	1972 München
1924 Parijs	1976 Montreal
1928 Amsterdam	1980 Moskou
1932 Los Angeles	1984 Los Angeles
1936 Berlijn	1988 Seoel
1940 Londen	1992 Barcelona
1944 Tokio	1996 Atlanta
1948 Londen	2000 Sydney

bron 28

uit een artikel over evenementen in mei 2007

Er wordt dit jaar weer veel aandacht besteed aan de herinnering van de meidagen in de Tweede Wereldoorlog. Zo zijn er diverse films, documentaires en websites rond de meidagen gemaakt en zijn er in een aantal musea tentoonstellingen te zien. Ook al ligt de oorlog 62 jaar achter ons, de meidagen blijven voor veel mensen belangrijke dagen die niet vergeten mogen worden.

bron 29

Kamp Westerbork, waar afgebroken spoorrails omhoog wijzen naar de hemel

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.